

Бр. 372/2024-01
26.06. 2024 год.

КРАГУЈЕВАЦ

На основу члана 3. и 14. Закона о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС“ број 35/23.) и члана 236. став 2. Статута Академије струковних студија Шумадија, број 1117-2/2022-02 од 26. октобра 2022. године, 874-2/2023-02 од 11. јула 2023. године и 9-2/2024-02 од 09. јануара 2024. године председник Академије доноси:

ПРАВИЛНИК О БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉУ НА РАДУ

Основне одредбе

Члан 1

Правилником о безбедности и здрављу на раду (даље: Правилник) уређују се права, обавезе и одговорности запослених и послодавца, у складу са одредбама Закона о безбедности и здрављу на раду

Члан 2.

Права, обавезе и одговорности послодавца

Послодавац је дужан да обезбеди и спроводи превентивне мере безбедности и здравља на раду складу са законом и прописима донетим на основу овог закона.

Послодавац је дужан да обезбеди безбедност и здравље запосленом у свим активностима послодавца и на свим нивоима организовања рада и радног процеса.

Послодавац се не ослобађа обавеза и одговорности у вези са применом мера безбедности и здравља на раду одређивањем правног лица, односно предузетника са лиценцом или другог лица или преношењем својих обавеза и одговорности на та лица.

У случају настанка повреде на раду због елементарних непогода, озбиљне, неизбежне и непосредне опасности које су изван контроле послодавца или због изузетних догађаја чије се последице упркос свим предузетим мерама од стране послодавца нису могле избећи, послодавац није одговоран у смислу овог закона.

Члан 3.

Прилагођавање радног процеса. Послодавац је дужан да:

- 1) радни процес прилагоди способностима запосленог у погледу безбедности и здравља на раду;
- 2) обезбеди одговарајуће услове радне средине;
- 3) средства за рад и личну заштитну опрему обезбеди да буду одговарајући, да не угрожавају безбедност и здравље запосленог.

Послодавац је дужан да се при планирању и увођењу нових технологија консултује са запосленима и/или представницима запослених по питањима избора опреме за рад, услова рада и радне средине и њихових последица на безбедност и здравље запослених.

Послодавац је дужан да предузме мере и обезбеди да само они запослени којима су издата одговарајућа упутства и дозволе за рад имају приступ зонама у којима је

присутна озбиљна, неизбежна или непосредна опасност или штетност која може да угрози здравље запосленог.

Члан 4.

Дужности послодавца:

-Послодавац је дужан да, приликом организовања рада и радног процеса, обезбеди превентивне мере ради заштите живота и здравља запослених, укључујући пружање информација и обуке запослених, као и да за њихову примену обезбеди потребна финансијска средства.

-Послодавац је дужан да обезбеди превентивне мере пре почетка рада запосленог и у току рада, избором радних и производних метода којима се обезбеђује заштита живота и здравља на раду.

-Послодавац је дужан да прилагоди превентивне мере из става 1. овог члана узимајући у обзир промењене околности у циљу побољшања постојећег стања.

Члан 5.

Послодавац је дужан да сарађује са органима инспекције рада и да у том циљу предузме следеће радње:

– да најмање осам дана пре почетка рада обавести надлежну инспекцију рада о почетку рада или почетку рада свог огранка или издвојеног места, као и о свакој промени технолошког поступка уколико се том променом мењају услови рада,

– да на захтев инспектора рада достави извештај о стању безбедности и здравља на раду запослених, као и о спроведеним мерама из области безбедности и здравља на раду,

– да у циљу вршења инспекцијског надзора омогући инспектору рада неометан улазак у објекте и просторије у којима се обавља делатност у свако доба када има запослених на раду, да одреди најмање једног запосленог који ће инспектору рада пружати потребне информације и обавештења, давати податке, акте и другу документацију потребну за вршење надзора, увид у доказе о стабилности објекта, увид у примењене мере безбедности и здравља на раду, на средствима рада и у радној околини, увид у средства и опрему за личну заштиту на раду и увид у податке и евиденције о производњи, коришћењу и складиштењу опасних материја,

– да у року који одреди инспектор рада предузме наложене мере и отклони утврђене повреде закона, недостатке и неправилности,

– да у року од осам дана од дана истека рока за отклањање утврђене повреде закона, недостатка и неправилности актом у писаној форми обавести надлежну инспекцију рада о извршењу наложене обавезе.

Члан 6.

Послодавац у току процеса рада има право и обавезу да:

– обустави процес рада и сваку другу активност запослених који представљају непосредну опасност по живот или здравље запослених,

– забрани рад и удаљи са радног места сваког запосленог који се налази под утицајем алкохола или опојних средстава,

– забрани пушење на радном месту и у другим просторијама послодавца у којим пушење није дозвољено,

- обустави од употребе средства или опрему за заштиту на раду запослених уколико утврди да су иста неисправна и ако због насталих промена угрожавају живот или здравље на раду,
- упозна запосленог са опасностима и штетностима из области безбедности и здравља на раду, као и са мерама за њихово отклањање,
- обезбеди запосленом коришћење средстава и опреме за личну заштиту на раду у складу са својим актом о процени ризика на радном месту и у радној околини,
- предузме мере у циљу одржавања средстава за рад и средстава опреме за личну заштиту на раду у исправном стању,
- предузме мере за отклањање кварова или других недостатака који би могли да угрозе безбедност на раду,
- одреди запосленом обављање само оних послова на којима су спроведене мере безбедности и здравља на раду,
- да на употребу запосленима средства за рад, као и средства и опрему за личну заштиту на раду на којима су примењене прописане мере за безбедност и здравље на раду и да обезбеди контролу њихове употребе у складу са њиховом наменом,
- забрани даљи рад запосленом који не испуњава здравствене услове за рад на пословима са повећаним ризиком, ако одбија да се подвргне прописаном периодичном лекарском прегледу, ако није оспособљен или додатно оспособљен за рад на радном месту са повећаним ризиком, ако се не придржава прописаних упутстава, обавештења или ознака, ако ненаменски користи средства и опрему за заштиту на раду и ако одбија да поступи по упутству за безбедан и здрав рад,
- упозори свако лице које се по било ком основу налази у радној околини послодавца на опасна места или на штетности по здравље, као и на мере безбедности које мора да примени и да га усмери на зоне које су безбедне за његово кретање,
- видно обележи и истакне ознаке за безбедност и здравље на раду ради обавештавања и информисања запослених о ризицима на радном месту, правцима кретања и дозвољеним местима задржавања као и о мерама за спречавање и отклањање ризика,
- обезбеди да приступ радном месту у радној околини на коме прети непосредна опасност од повређивања или здравствених оштећења имају само лица која су оспособљена за безбедан и здрав рад, која су добила посебна упутства за рад на таквом радном месту и која су снабдевена одговарајућим средствима и опремом за личну заштиту на раду,
- у случају када запосленима прети непосредна опасност по живот и здравље, због хитности инструкције и упутства и инструкције даје у усменој форми.

Члан 7.

Обавезе непосредних руководиоца

1. да запосленом поверавају радне задатке који неће штетно утицати на његово здравље и безбедност при раду,
2. да свакодневно контролише зоне опасности на средствима за рад као и исправност истих као и да на тим средствима за рад могу радити само запослени обучени за безбедан рад и распоређени на конкретне послове;
3. да запосленом не дозволи рад на радном месту и средствима за рад на којима нису спроведене прописане мере за безбедан рад (уочени недостаци,

- скинуте или неисправне заштитне напаве, неисправан алат, неисправни уређаји за искључивање и управљање итд.);
4. да не дозволи рад запосленом који не користи прописану и задужену опрему за личну заштиту;
 5. да не дозволи да се за време рада ужива алкохол и друга средства зависности и да запосленом под утицајем алкохола не дозволи даљи рад.
 6. да пре распоређивања запосленог на одређено радно место а посебно на послове који нису прописани технолошким поступком као и на послове који нису уобичајени, запосленог упозна са ризицима рада на том радном месту и мерама за безбедан и здрав рад;
 7. да у случају дилеме у поступању по претходним ставовима из овог члана обавести свог предпостављеног а овај у случају дилеме саветник за безбедност и здравље на раду;
 8. да у току рада контролише да ли се запослени придржава прописаних мера за безбедан рад и да ли користи опрему за личну заштиту;
 9. да рад на крановима, дизалицама, виљушкарима и сл. може поверити само запосленим који су стручно обучени и оспособљени за безбедан рад;
 10. да запосленом којег распоређује на ново радно место поверава радне задатке само пошто га претходно упозна са свим прописаним мерама за безбедан рад и обезбеди одговарајућа средства и опрему за личну заштиту;
 11. да средства за рад и средства и опрему за личну заштиту искључи из употребе, ако су неисправна и ако због насталих промена угрожавају живот и здравље запосленог, или да о истом извести непосредног претпостављеног;
 12. да свакодневно контролише и прати коришћење средстава за рад према технолошком поступку, да поступи по пријави запосленог у случају неисправности средстава за рад или поремећаја у раду, да по завршетку рада преконтролише опрему за рад (да ли су искључе све машине, растерећене дизалице и сл.) у целини у којој организује рад.

Издавање радне дозволе

Члан 8.

Послодавац је дужан да, пре почетка извођења радова на висини, у дубини, у скученом простору, у простору са потенцијално експлозивним атмосферама, на енергетском објекту, при коришћењу опасне хемијске материје, рад у зонама у којима је присутна озбиљна, неизбежна или непосредна опасност или штетност која може да угрози здравље запосленог, обезбеди издавање дозволе за рад.

Радна дозвола се издаје на предлог непосредних организатора посла за које је предвиђено издавање дозволе за рад. Садржај дозволе за рад:

- Назив послодавца;
- Датум издавања дозволе;
- Предлагач издавања дозволе;
- Место и време извођења радова;
- Опис радова;
- Мере безбедности при изводјењу радова;

- Списак радника којима се издаје дозвола;
- Одговорно лице за изводјење радова;
- Контрола извршених радова;
- Потпис послодавца.

Обука запослених

Члан 9.

Послодавац је дужан да изврши обуку запосленог за безбедан и здрав рад:

- 1) код заснивања радног односа, односно другог радног ангажовања;
- 2) премештаја на друге послове;
- 3) приликом увођења нове технологије или нових средстава за рад или промене опреме за рад,
- 4) код промене радног процеса.

Послодавац је дужан да запосленог у току обуке за безбедан и здрав рад упозна са ризицима на радном месту на које га одређује и о конкретним мерама за безбедност и здравље на раду у складу са актом о процени ризика.

Обука за безбедан и здрав рад запосленог мора да буде прилагођена специфичностима његовог радног места и спроводи се по програму обуке.

Ако послодавац одреди запосленом да обавља послове на два или више радних места, дужан је да запосленог обучи за безбедан и здрав рад на сваком од тих радних места.

Послодавац код кога под његовим надзором и руковођењем, на основу уговора, споразума или по било ком другом основу, обављају рад запослени другог послодавца, дужан је да те запослене обучи за безбедан и здрав рад, у складу са законом.

Члан 10.

Представник запослених има право на обуку ради обављања активности представника запослених, а трошкови обуке не могу бити на терет представника запослених.

Обука представника запослених обавља се одмах по избору или именовану, а периодичне обуке врше се најкасније у року од три године од дана претходне обуке.

Члан 11.

Оспособљавање запослених из области безбедности и здравља на раду састоји се из теоријског и практичног дела.

Оспособљавање се врши за све категорије запослених на свим радним местима.

Члан 12.

Теоријско оспособљавање запослених за безбедан рад врши се путем предавања или коришћењем писаног материјала. Теоријско оспособљавање, у зависности од послова (радних места) и извора опасности, обухвата нарочито:

– основе безбедности и здравља на раду и разлоге због којих се она спроводи,

- нормативно уређивање безбедности и здравља на раду,
- права запослених и њихове обавезе у вези са безбедношћу и здрављем на раду и начин остваривања тих права као и последице у случају евентуалног кршења прописа из безбедности на раду,
- начин пружања самопомоћи и основе пружања прве помоћи у случају хаварије и других појава које могу угрозити већи број запослених.

Члан 13.

Провера теоријске оспособљености обавља се по извршеном оспособљавању запослених које се врши путем попуњавања тестова у писаној форми. Тест сачињава послодавац или предавач.

Доказ о извршеној провери знања је попуњени записник, тест, као и потпис запосленог, лица за безбедност и здравље на раду и послодавца у прописаној евиденцији о запосленима оспособљеним за безбедан рад (образац 6).

Члан 14.

Практично оспособљавање запослених врши се у радно време на њиховом радном месту.

Оспособљавање обавља најiskusнији запослени или сам послодавац и састоји се од показивања практичног знања запосленом на конкретном радном месту на ком ће запослени радити.

Практично оспособљавање запослених се састоји од:

- упознавања запослених са условима за безбедан рад на конкретном радном месту,
- упознавања са правилним начином коришћења опреме за рад, уређаја и инсталација и алата,
- упознавања са потенцијалним врстама опасности и штетности који су присутни на радном месту,
- упознавања са начином употребе личних заштитних средстава и колективне заштите, безбедним кретањем на раду и употребом техничких помагала.

Доказ о извршеном практичном оспособљавању представља записник са потписима запосленог, лица за безбедност и здравље на раду и послодавца у прописаној евиденцији о запосленима оспособљеним за безбедан рад (образац 6).

Члан 15.

Запослени који према оцени испитивача не покаже довољну оспособљеност, мора се и даље подвргавати оспособљавању.

Ако и након поновљеног поступка оспособљавања не покаже задовољавајућу оспособљеност, запослени не може да се распореди на радно место за које је оспособљаван.

Вршење процене ризика на радном месту

Члан 16.

Под проценом ризика на радном месту и у радној околини подразумева се систематско утврђивање, евидентирање и процењивање свих фактора у процесу рада који могу узроковати настанак повреда на раду, обољења или оштећења здравља и утврђивање могућности, начина спречавања, отклањања или смањења ризика.

Радно место са повећаним ризиком јесте радно место које је као такво – утврђено актом о процени ризика и на коме и поред примењених мера у складу са Законом и подзаконским актима и даље постоје неповољни услови и опасности који могу да угрозе безбедност и здравље запослених.

Акт о процени ризика јесте писани акт који у себи садржи опис процеса рада са проценом ризика од повреда или оштећења здравља на радном месту и у радној околини, као и мере за њихово отклањање и смањивање ризика у циљу побољшања безбедности и здравља на раду.

Члан 17.

Послодавац доноси акт о процени ризика у писаној форми, за сва радна места и у радној околини, а на основу Правилника о начину и поступку процене ризика на радном месту и у радној околини.

Процена ризика обухвата:

- Опште податке о послодавцу,
- Опис технолошког и радног процеса, опис средстава за рад, њихово груписање и опис средстава и опреме за личну заштиту на раду
- Снимање организације рада,
- Препознавање и утврђивање опасности и штетности на радном месту и у радној околини,
- Процењивање ризика у односу на опасности и штетности,
- Утврђивање начина и мера за отклањање, смањење или спречавање ризика,
- Закључак.

У случају појаве сваке нове опасности и промене нивоа ризика у процесу рада приступа се измени акта о процени ризика.

Члан 18.

Актом о процени ризика, а на основу оцене службе медицине рада, одређују се посебни здравствени услови које морају испуњавати запослени за обављање одређених послова на радном месту и у радној околини или за употребу поједине опреме за рад.

Послодавац је дужан да запосленом на радном месту са повећаним ризиком пре почетка рада обезбеди претходни лекарски преглед, као и периодични лекарски преглед у току рада.

Ако се у поступку периодичног лекарског прегледа утврди да запослени не испуњава посебне здравствене услове за обављање послова на радном месту са повећаним ризиком, послодавац је дужан да га премести на друго радно место које одговара његовим здравственим способностима.

Организовање послова безбедности и здравља на раду

Члан 19.

Послодавац је дужан да актом у писаној форми одреди сарадника за безбедност и здравље на раду.

Сарадник за безбедност и здравље на раду треба да обавља следеће радње:

- 1) спроводи и учествује у поступку процене ризика;
- 2) учествује у изради програма обуке запослених за безбедан и здрав рад, програма обуке представника запослених и програма обуке руководилаца;
- 3) врши контролу и даје предлоге послодавцу у планирању, избору, коришћењу и одржавању средстава за рад, хемијских материја и личне заштитне опреме;
- 4) учествује у опремању и уређивању радног места у циљу обезбеђивања безбедних и здравих услова рада;
- 5) организује превентивна и периодична испитивања услова радне средине;
- 6) организује превентивне и периодичне прегледе и провере опреме за рад и прегледе и испитивања електричних и громобранских инсталација;
- 7) предлаже мере за побољшање услова рада, нарочито на радним местима са повећаним ризиком;
- 8) прати и контролише примену мера безбедности и здравља на раду у складу са организацијом послова безбедности и здравља на раду код послодавца;
- 9) прати стање у вези са повредама на раду и професионалним болестима, као и болестима у вези са радом, учествује у утврђивању њихових узрока и припрема извештаје са предлозима мера за њихово отклањање;
- 10) организује и спроводи обуку:
 - (1) запослених и других лица у складу са овим законом,
 - (2) представника запослених,
 - (3) руководилаца;
- 11) припрема упутства за безбедан и здрав рад и контролише њихову примену;
- 12) забрањује рад на радном месту или употребу средстава за рад, у случају када утврди непосредну опасност по живот или здравље запосленог и обуставља рад на опреми за рад до отклањања уочених недостатака приликом прегледа и провере опреме за рад из члана 15. став 4. овог закона;
- 13) организује лекарске прегледе запослених;
- 14) сарађује и координира рад са здравственом установом која обавља делатност медицине рада по свим питањима у области безбедности и здравља на раду;
- 15) сарађује са представницима запослених и Одбором за безбедност и здравље на раду по свим питањима у области безбедности и здравља на раду код послодавца;
- 16) води евиденције у области безбедности и здравља на раду код послодавца;
- 17) прати промену прописа и врши усклађивање аката послодавца, прати стандарде и технички напредак у области безбедности и здравља на раду.

Саветник (сарадник) за безбедност и здравље на раду је дужно да у писменој форми извести послодавца о забрани рада из тачке 12., става 1. овог члана.

Члан 20.

Послодавац је дужан да омогући сараднику за безбедност и здравље на раду независно и самостално обављање послова у складу са Законом, подзаконским актима и Правилником, као и да му омогући приступ свим потребним подацима у области безбедности и здравља на раду.

Сарадник за безбедност и здравље на раду непосредно је одговоран послодавцу и не може трпети штетне последице ако свој посао обавља у складу са Законом. Оно је дужно да се континуирано усавршава и употпуњава своје знање из области безбедности и здравља на раду.

Члан 21.

За обављање послова заштите здравља запослених на раду, послодавац треба да ангажује здравствену установу која обавља делатност медицине рада,

Избор представника запослених

Члан 22.

Послодавац је дужан да представницима запослених, или Одбору, омогући да буду консултовани унапред и благовремено у вези:

- 1) свих мера које утичу или могу да утичу на безбедност и здравље запослених;
- 2) организовања послова безбедности и здравља на раду ;
- 3) доношења аката који се односе на безбедност и здравље на раду;
- 4) планирања и организовања обуке.

Послодавац је дужан да Одбору омогући увид у све акте који се односе на безбедност и здравље на раду.

Пружање прве помоћи

Члан 23.

За пружање прве помоћи, радници се оспособљавају на курсевима прве помоћи које организује установа која обавља делатност медицине рада.

За пружање прве помоћи морају бити оспособљени непосредни руководиоци запослених и 2% од укупног броја радника.

На курсу прве помоћи запослени се оспособљавају да у случају повреде на раду или нагло обољевања лица на раду, могу ефикасно, брзо и на правилан начин да пруже потребну прву помоћ.

Члан 24.

Повређеном и нагло оболелом раднику на раду обезбеђује се брзо пружање прве помоћи на лицу места, а у складу са савременим методама пружања прве помоћи.

Упоредо са пружањем прве помоћи повређеном и нагло оболелом раднику, ако је то потребно, обавештава се установа која обавља делатност медицине рада или се позива служба хитне помоћи.

Члан 25.

Послодавац је дужан да обезбеди ормарић за прву помоћ који се мора налазити на видном и приступачном месту. У ормарићу мора да се налази потребан санитарски материјал за пружање свих врста прве помоћи (преломи, опекотине, убоди, посекотине итд).

Ормарић се стално мора одржавати у уредном стању. Забрањено је у такав ормарић стављати материјал и предмете који се не сматрају санитарским материјалом.

Ормарић за прву помоћ мора бити закључан и увек доступан лицу које је оспособљено и одређено за пружање прве помоћи у својој радној смени.

Ормарић за прву помоћ мора бити у белој боји, са знаком црвеног крста, а на њему обавезно морају да буду истакнути:

- адреса и број телефона најближе здравствене установе и
- имена запослених оспособљених и одређених за пружање прве помоћи.

Средства и опрема за личну заштиту

Члан 26.

Послодавац је дужан да због испуњења примене превентивних мера заштите од опасности или штетности, као и због отклањања или смањења ризика од настанка повреде на раду или оштећења здравља запослених изда на употребу личну заштиту опрену на раду, у складу са Правилником о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при коришћењу средстава и опреме за личну заштиту на раду („Сл. гласник РС“, бр. 92/2008) и Актом о процени ризика.

Послодавац је такође дужан да врши сталну контролу примене коришћења опреме за личну заштиту на раду. Ову контролу, осим послодавца, дужни су да спроводе и лице одређено за обављање послова безбедности и здравље на раду, као и непосредни руководиоци запослених.

Члан 27.

Послодавац запосленима може дати на употребу опрему за личну заштиту на раду само ако је иста израђена у складу са прописима о безбедности производа, као и уколико одговара постојећим условима на радном месту и у радној околини. Таква средства и опрема мора да буде наменски израђена за отклањање или смањење ризика на радном месту и не смеју повећавати постојеће или производити нове ризике за безбедност и здравље на раду. Иста мора да одговара специфичним ергономским захтевима на радном месту и здравственом стању запосленог и да буде тако израђена да их запослени могу правилно и на једноставан начин користити и после подешавања, поправке или дораде.

Лична заштитна одећа, као заштита од хладноће припадају запосленима само у случају ако је стална температура на радном месту испод границе дозвољене радне температуре или ако се процес рада обавља на отвореном.

Личну заштитну опрему, запослени одржавају сами у складу са својим знањем, док је за сложеније радње потребне за њихово одржавање задужен послодавац.

Посебна заштита жена, омладине и инвалида

Члан 28.

Запослена жена за време трудноће не може да ради на пословима који су, по налазу надлежног здравственог органа, штетни за њено здравље и здравље детета, а нарочито на пословима који захтевају подизање терета или на којима постоји штетно зрачење или изложеност екстремним температурама и вибрацијама.

Послодавац може да изврши прерасподелу радног времена запосленој жени за време трудноће и запосленом родитељу са дететом млађим од три године живота или дететом са тежим степеном психофизичке ометености – само уз писану сагласност запосленог.

Члан 29.

Запослени млађи од 18 година живота не може да ради:

- на пословима на којима се обавља нарочито тежак физички рад, рад под земљом, под водом или на великој висини,

– на пословима који укључују излагање штетном зрачењу или средствима која су отровна, канцерогена или која проузрокују наследна обољења, као и ризик по здравље због хладноће, топлоте, буке или вибрације,

– на пословима који би, на основу налаза надлежног здравственог органа, могли штетно и са повећаним ризиком да утичу на његово здравље и живот с обзиром на његове психофизичке способности.

Запослени између навршене 18. и 21. године живота може да ради на пословима из става 1. алинеје 1. и 2. овог члана Правилника само на основу налаза надлежног здравственог органа којим се утврђује да такав рад није штетан за његово здравље.

Члан 30.

Пуно радно време запосленог млађег од 18 година живота не може да се утврди у трајању дужем од 35 часова недељно, нити дужем од осам часова дневно. Забрањује се прековремени рад и прерасподела радног времена запосленог који је млађи од 18 година живота.

Члан 31.

Запосленом инвалиду рада послодавац је дужан да обезбеди обављање послова према преосталој радној способности.

Запосленом код кога је, у складу са прописима о пензијском и инвалидском осигурању, утврђено да постоји опасност од настанка инвалидности на одређеним пословима – послодавац је дужан да обезбеди обављање другог одговарајућег посла.

Права и обавезе запослених

Члан 32.

Запослени има право и обавезу да се пре почетка рада упозна са мерама безбедности и здравља на раду. Такво упознавање врши се на пословима или на

радном месту на које је запослени распоређен. Запослени такође има право и обавезу да буде оспособљен за њихово обављање.

Запослени има право:

- да послодавцу даје предлоге, примедбе и обавештења о питањима безбедности и здравља на раду,
- да контролише своје здравље према ризицима радног места у складу са прописима о здравственој заштити,
- да, уколико ради на радном месту са повећаним ризиком, обави лекарски преглед на који га упућује послодавац.

Запослени је дужан да ради на радном месту са повећаним ризиком само на основу извештаја службе медицине рада којим се утврђује да је здравствено способан за рад на том радном месту.

Члан 33.

Запослени је обавезан да:

- 1) води рачуна о сопственој безбедности и здрављу на раду, као и о безбедности и здрављу других лица на која може да утиче његов рад у складу са обуком за безбедан и здрав рад и упутствима за безбедан и здрав рад добијеним од послодавца;
- 2) примењује прописане мере за безбедан и здрав рад;
- 3) наменски користи средства за рад, хемијске и друге материје;
- 4) правилно користи личну заштитну опрему, да са њом пажљиво рукује и да је уредно врати на место које је намењено за њено чување;
- 5) пре почетка рада, прегледа своје радно место и средства за рад која користи, као и личну заштитну опрему, и да у случају уочених недостатака извести послодавца или друго овлашћено лице;
- 6) пре напуштања, радно место и средства за рад остави у стању да не угрожавају друге запослене.

Запосленом је забрањено да самовољно искључује, мења или уклања безбедносне уређаје на средствима за рад.

Члан 34.

Запослени има право да одбије да ради:

- ако му прети непосредна опасност по живот и здравље због тога што нису спроведене прописане мере за безбедност и здравље на радном месту на које је одређен, све док се те мере не обезбеде,
- ако му послодавац није обезбедио прописани лекарски преглед или ако се на лекарском прегледу утврди да не испуњава прописане здравствене услове за рад на радном месту са повећаним ризиком,
- ако у току оспособљавања за безбедан и здрав рад није упознат са свим врстама ризика и мерама за њихово отклањање на пословима или на радном месту на које га је послодавац одредио,
- ако би, према оцени службе медицине рада, рад дужи од пуног радног времена могао да погорша његово здравствено стање,
- ако на средству за рад на којем ради нису примењене прописане мере за безбедност и здравља на раду.

У наведеним случајевима, запослени може да се писаним захтевом обрати послодавцу ради предузимања мера, које по мишљењу запосленог, нису спроведене.

Ако послодавац не поступи по овом захтеву у року од осам дана од пријема захтева, запослени има право да поднесе захтев за заштиту права инспекцији рада.

Када запослени одбије да ради у описаним случајевима, а послодавац сматра да захтев запосленог није оправдан, послодавац је дужан да одмах обавести инспекцију рада.

Члан 35.

Када му прети непосредна опасност по живот или здравље, запослени има право да предузме одговарајуће мере у складу са својим знањем и техничким средствима која му стоје на располагању и да напусти радно место, радни процес, односно радну околину. У таквом случају, запослени није одговоран за штету коју проузрокује послодавцу.

Члан 36.

Запослени је дужан да примењује прописане мере за безбедан и здрав рад, да наменски користи средства за рад и опасне материје, да користи прописану опрему за личну заштиту на раду и да са њима пажљиво рукује, да не би угрозио своју безбедност и здравље, као и безбедност и здравље других лица.

Запослени је дужан да пре почетка рада прегледа своје радно место укључујући и средства за рад која користи, затим средства и опрему за личну заштиту на раду, као и да у случају уочених недостатака извести послодавца или друго овлашћено лице.

Рге напуштања свог радног места, запослени је дужан да радно место и средства за рад остави у стању које не угрожава друге запослене.

Члан 37.

Запослени је дужан да у складу са својим сазнањима, одмах обавести послодавца о неправилностима, штетностима, опасностима или о другој појави која би могла да угрози његову безбедност и здравље на радном месту или безбедност и здравље других запослених.

Ако послодавац после и поред примљеног обавештења не отклони неправилности, штетности, опасности или друге појаве у року од осам дана или ако запослени сматра да за отклањање утврђених појава нису спроведене одговарајуће мере за безбедност и здравље на раду, запослени може поднети захтев надлежној инспекцији рада, о чему треба да обавести лице за безбедност и здравље на раду.

Запослени има обавезу да сарађује са послодавцем и саветником за безбедност и здравље на раду, како би се спровеле прописане мере за безбедност и здравље на радном месту запосленог.

Члан 38.

Лице које има здравствене недостатке или болује од болести које се тешко могу или се уопште не могу утврдити лекарским прегледом, а ти недостаци могу угрозити његов живот или здравље на радном месту или живот и здравље других запослених – дужан је те недостатке, односно болести пријави послодавцу пре свог ступања на рад.

Ако запослени не поступи по наведеној обавези, а недостаци или болести су такве природе да могу проузроковати сметње у раду, запослени се може распоредити на друго одговарајуће радно место.

Члан 39.

Запослени под утицајем алкохола и других средстава зависности не сме започети, односно наставити рад.

На захтев послодавца, запослени је дужан да се подвргне провери да ли је под утицајем алкохола или других средстава зависности.

Оваква провера врши се тако што се запослени упућује у надлежну медицинску установу, а проверу запосленог врши лекар специјалиста.

Упућивање у медицинску установу врши послодавац.

Ако запослени одбије да се подвргне провери да ли је под утицајем алкохола или других средстава зависности, на захтев послодавца односно овлашћеног руководиоца, мора се одмах удаљити са свог радног места.

Преглед и испитивања опреме за рад, радне средине и електричних инсталација и инсталација флуида

Члан 40.

Прегледе и испитивања опреме за рад врши се на начин и у роковима утврђеним упутством произвођача, техничким прописима и стандардима.

Ако упутством произвођача, техничким прописима и стандардима нису предвиђени други рокови, опрема за рад из претходног става прегледа се и испитује:

- пре прве употребе,
- после реконструкције или хаварије,
- ако је прописана опрема за рад премештена са једног на друго место рада,
- ако се преглед и испитивање прописане опреме за рад или услови радне околине врше у складу са правилником о поступку прегледа и испитивања опреме за рад и испитивања услова радне околине.

За обављање прописаних прегледа и испитивања послодавац је дужан да ангажује правно лице са лиценцом, које је обавезно да изда стручни налаз по извршеном прегледу и испитивању.

Члан 41.

Редовни прегледи конструкција и објеката колективне заштите, помоћних конструкција, опреме за рад, инсталације и алата морају се вршити свакодневно, недељно, месечно и годишње, односно према упутствима произвођача. Овакве прегледе врше стручна лица која су задужена од стране послодавца, а по потреби и овлашћене радионице.

Члан 42.

Прегледима и испитивањима конструкција и објеката колективне заштите, помоћних конструкција, опреме за рад, инсталација и других средстава рада, проверава се њихова исправност са становишта безбедности на раду, а нарочито:

- да ли конструкција и објекти колективне заштите и помоћне конструкције поседују техничку документацију и предвиђене мере за безбедан рад и да ли се спроводе предвиђене мере,

- да ли на опреми за рад, уређај за укључивање и њихово искључивање из погона, сигнални уређај и уређај за управљање поуздано делују да ли су снабдевени заштитним направама од опасности које настају од његових покретних делова,
- да ли су на објектима конструкција колективне заштите и помоћних конструкција као опреме за рад настале промене услед којих би могле настати опасности за запослене који су запослени на градилишту и рукују опремом за рад,
- да ли је на опреми за рад спроведена заштита од додира његових делова под напоном (уземљење и сл.),
- да ли на опреми за рад постоје исправне одговарајуће мерне, регулационе и сигурносне направе и уређаји,
- да ли су на опреми за рад уграђене одговарајуће направе за смањење буке и вибрације и сл.

Члан 43.

Сав ручни алат који се налази у употреби код послодавца прегледаће се и то:

- свакодневно од стране запосленог који рукује алатом,
- најмање једном месечно од стране непосредног руководиоца,

Члан 44.

Ако се приликом прегледа опреме за рад, уређаја, инсталација или алата утврди било какав недостатак, лице које је тај недостатак утврдило, дужно је да одмах о томе обавести непосредног руководиоца који је дужан да одмах по сазнању предузме мере ради отклањања недостатка путем ангажовања службе или лица ангажованих за одржавање средстава за рад.

Члан 45.

Испитивање радне околине (микромклима, хемијске и физичке штетности и осветљеност) вршиће се и складу са важећим прописима.

Обавезе према инспекцији рада

Члан 46.

Послодавац је дужан да одмах, а најкасније у року од 24 часа од настанка, усмено, у писаној форми или електронским путем пријави надлежној инспекцији рада и надлежном органу за унутрашње послове сваку смртну, колективну или тешку повреду на раду, као и опасну појаву која би могла да угрози безбедност и здравље запослених.

Послодавац је дужан да одмах, а најкасније у року од пет радних дана од дана настанка, усмено, у писаној форми или електронским путем пријави надлежној инспекцији рада лаку повреду на раду због које запослени није способан за рад више од три дана.

Послодавац је дужан да, најкасније у року од пет дана од дана достављања мишљења здравствене установе која је утврдила професионалну болест пријави надлежној инспекцији рада професионалну болест.

Члан 47.

Послодавац је дужан да ради вршења надзора омогући инспектору рада:

- улазак у објекте и просторије, у свако доба када има запослених на раду,

- одреди најмање једног запосленог који ће инспектору пружити потребне информације и обавештења, давати податке, акте и документацију,
- увид у пројекте са доказом о утврђеним прорачунима стабилности носећих делова и конструкција у целини за објекте колективне заштите или помоћних конструкција,
- увид у податке и евиденције о производњи, коришћењу и складиштењу опасних материја,
- увид у примењене мере безбедности и здравља на раду на средствима за рад и уредност градилишта,
- увид у опрему за личну заштиту на раду.

Члан 48.

Послодавац је дужан да у року који одреди инспектор рада предузме наложене мере и отклони утврђене недостатке или неправилности. Послодавац је дужан да у року од осам дана од дана истека рока за отклањање утврђеног недостатка или неправилности обавести актом у писаној форми надлежну инспекцију рада о извршењу наложене обавезе.

Прелазне и завршне одредбе

Члан 49.

За сва питања која нису уређена Правилником непосредно ће се примењивати одредбе Закона и других прописа, којима су утврђена права, обавезе и одговорности послодавца и запослених из области безбедности и здравља на раду.

Члан 50.

Измене и допуне Правилника вршиће се по указаној потреби или измени прописа, а на начин и по поступку за његово доношење.

Члан 51.

Даном ступања на снагу овог Правилника престаје да се се применује Правилник о безбедности и здрављу на раду, број 133/2021-01 од 12.02.2024. године.

Члан 52.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања на огласној табли Академије.

Председник Академије
др Милан Ђорђевић, проф. с. с.

